

Zo života KST

100 rokov KČST

text: Dušan Kalický

Začiatok turistiky je spätý s cestovaním, ktoré bolo záľubou hlavne šľachticov, učencov a umelcov. K rozvoju turistiky v 18. a 19. storočí prispela aj železnica, ktorá umožnila prístup do vysokohorských oblastí či vzdialených miest, kde postupne začali vznikať turistické ubytovne a chaty. Medzi ďalšie impulzy patrili rozvoj kartografie, rozšírenie informačných prostriedkov a následný vznik organizácií a hnutí, ktoré organizovali pešie výlety a ďalšie formy pobytu v prírode.

Potreba zorganizovať turistické aktivity na Slovensku vyplynula hlavne zo zvýšenej návštevnosti tatranskej oblasti po vybudovaní Košicko-bohumínskej železnice. Spišskí Nemci a Maďari založili v roku 1873 v Starom Smokovci Uhorský karpatský spolok (Magyarországi Kárpát Egyesület – MKE) so sídlom v Kežmarku. Medzi prvými členmi MKE bolo aj veľa Slovákov.

Prvý pokus o založenie slovenskej turistickej organizácie ešte pred prvou svetovou vojnou urobila Slovenská snemová národnostná strana. Valná porada Ústredného klubu tejto strany zvolila Dr. Juraja Janošku za predsedu športového (turistického) odboru listom zo dňa 30. augusta 1913. Aký cieľ sledovala Slovenská snemová národnostná strana, uvádza v Pravidlách turistických odborov jeho brat Miloš Janoška 12. júna 1914.

Medzi slovenským ľudom, ktorý žil vo veľmi zlých sociálnych podmienkach, nenašli snahy o vytvorenie samostatnej slovenskej turistickej organizácie širšiu odozvu, dokonca v čase ostrej maďarizácie boli neželané. Len ojedinele v tomto období na Slovensku možno zaregistrovať skupinové vychádzky do prírody, aj to väčšinou iba v úzkej vrstve vzdelancov. Boli to najmä národné púte a výlety na Kriváň. Pád rakúsko-uhorskej monarchie otvoril aj na Slovensku priestor pre nové iniciatívy spolkov a združení, ktoré sa dovtedy nemohli realizovať.

Po vzniku Československej republiky to boli hlavne bratia Janoškovci, ktorí venovali veľké úsilie na vytvorenie prvého turistického spolku na Slovensku. V novinách Liptovského výboru Slovenskej národnej rady, Tatranský Sokol v čísle 11-12 uverejnili

pozvánku na poradu priateľov turistiky s úmyslom utvoriť turistický spolok v Liptovskom Mikuláši. Na tejto porade 19. januára 1919 založili Tatranský spolok turistický (TST), schválili stanovú, odznak a vyvolili činovníkov. Prvým predsedom sa stal Kornel Stodola a tajomníkom Miloš

▼ List Ústredného klubu Slovenskej snemovej národnostnej strany, v ktorom Dr. Juraja Janošku zvolili za predsedu športového (turistického) odboru

Janoška. Netrvalo dlho a vznikli skupiny TST v Ružomberku, Martine, Bratislave, Košiciach, Žiline. Práca spolku sa začala s nadšením, jeho členovia zamerali svoju činnosť na organizovanie výletov a vychádzok, na výmenu maďarských a nemeckých orientačných smeroviek za slovenské. Vybudovali a vyznačili aj nové turistické chodníky.

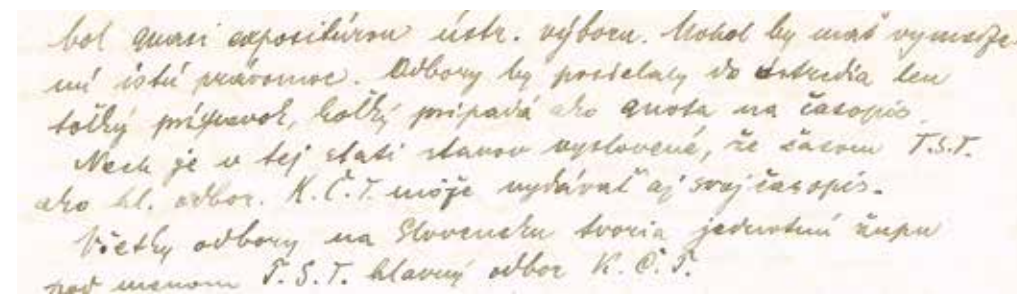
Noviny Košický východ vo februári 1919 uverejnili výzvu k slovenskej inteligencii, ktorá má záujem o slovenskú turistiku a Tatry, že by bolo vhodné vytvoriť *Družstvo slovenských turistov*.

Priaznivejšie podmienky boli v Čechách, kde rakúska vláda nebránila vytváraniu spolkov ani iným národnostiam, preto národne uvedomelí Česi si mohli už v roku 1888 založiť Klub

J. Guth a podpredseda Dr. T. Bastl so zástupcami TST v Liptovskom Sv. Mikuláši na priateľskej schôdzi, aby prerokovali zjednotenie slovenských a českých turistov. Prvý slovenský odbor KČST vznikol ešte pred oficiálnym zlúčením TST s KČST – a to 22. augusta 1919 v Bratislave.

Nestále pomery na Slovensku v roku 1919, zapríčinené aj vpádom maďarských vojsk na Slovensko, ovplyvnili aj zvolanie valného zhromaždenia TST, ktoré sa mohlo uskutočniť až 28. marca 1920 v Liptovskom Sv. Mikuláši, kde odsúhlasili návrh KČST o zlúčení TST s KČST.

Ešte pred valným zhromaždením TST Miloš Janoška 1. marca 1920 písal v liste bratovi Jurajovi svoju nasledovnú predstavu o spojení TST a KČT:

▲ in: Dokumenty z archívu Miloša Janošku, Múzeum Janka Kráľa Liptovský Mikuláš

českých turistov. V čase vzniku Československej republiky v roku 1918 bol KČT organizačne pripravený aj na vytvorenie spoločnej turistickej organizácie so Slovenskom.

Po vyhlásení česko-slovenského štátu 28. októbra 1918 prijal Ústredný výbor Klubu českých turistů 13. novembra 1918 na svojom zasadnutí za účasti 12 členov rozhodnutie o celoštátnej organizácii. V zápise uviedli, že vedia, že k takej zmene je potrebný súhlas všetkých odborov a zmena stanov, ale veria, že nebude odpor proti novému názvu. Následne aj Valné zhromaždenie KČT 25. mája 1919 schválilo užívanie názvu Klub česko-slovenských turistů.

Časopis klubu KČST – Časopis turistů v roku 1920 uviedol nové záhlavie s pohľadom na Bratislavský hrad.

Začiatkom roku 1919 Ústredný výbor KČT vydal a rozoslal slovenským turistom prevolanie, v ktorom pozývajú všetkých turistov, aby sa stali členmi Klubu československých turistov. Uviedli v ňom program a cieľ klubu. Na riadnom valnom zhromaždení KČT za rok 1918, ktoré sa konalo 25. mája 1919, bola ustanovená aj Slovenská komisia, jej úlohou bude vybavovať všetky otázky týkajúce sa Slovenska. V máji 1919 sa stretli zástupcovia KČT – predseda Dr.

Vzápätí, ako do KČST vstúpila TST so svojimi skupinami, výročné valné zhromaždenie KČST v Prahe 9. mája 1920 schválilo novo upravené stanovú, názov Klub česko-slovenských turistov a jeho odznak. Ministerstvo vnútra ČSR zmenu stanov KČST vzalo na vedomie. Vo výročnej správe KČST za rok 1920 sa konštatovalo, že Klub česko-slovenských turistov so všetkými svojimi odbormi sa v plnom zmysle slova stal reprezentantom česko-slovenskej turistiky.

Prvoradú úlohu pri zakladaní odborov KČST zaujali Česi, ktorí prichádzali na Slovensko namiesto maďarsky hovoriacich pracovníkov. Tí nesúhlasili s politickým usporiadaním v Európe po rozpade Rakúsko-Uhorska a ani neovládali slovenský jazyk, preto odchádzali do Maďarska.

Aby sa činnosť spojená so zakladaním odborov mohla úspešne vykonávať, KČST vyhlásil nasledovné pokyny: Pred založením odboru požiadať o vyslanie zástupcu na poradnú schôdzu, ktorý dá potrebné informácie, stanoví KČST a rokovací poriadok odboru. Založenie odboru musí vopred schváliť ústredný výbor KČST v Prahe, a nie štátne politické orgány. ●

Vladimír Medzihradský

Publicista, fotograf-krajinár, vydavateľ, organizátor cestovného ruchu a cezhraničnej spolupráce na Orave. Narodil sa 9. júla 1934 v Liptovskej Ondrašovej. Pracoval ako osvetár a novinár, v rokoch 1971 – 1994 bol riaditeľom Okresnej správy cestovného ruchu v Dolnom Kubíne. Na Orave pre-

žil celý svoj život, mal vrúcny vzťah k Orave a oravskej prírode. Svedčia o tom mnohé pracovné aktivity v cestovnom ruchu. Vladimír Medzihradský bol jednou z osobností, ktoré stáli pri zrode Združenia lanovky a vleky na Slovensku v roku 1967 za regióny Dolný Kubín a Kubínska hoľa, predsedom organizácie Turist Orava, združenia pre rozvoj cestovného ruchu a historických tradícií Oravy, manažérom agentúry Via Oravia, členom lyžiarskeho a jachtárskeho klubu Slávia Dolný Kubín a Horskej služby Roháče. V Horskej službe pracoval najprv ako radový člen, neskôr v jej výbore v Roháčoch. Zapájal sa do viacerých projektov cestovného ruchu Euroregiónu Tatry, pracoval na expozícii MiniEurópa Orava/Tatry. Bol tiež členom komisie cestovného ruchu a turistiky Združenia Región Tatry.

K rozvoju cestovného ruchu na Orave a k jeho propagácii prispieval svojou aktivitou aj ako fotograf a publicista. Od začiatku šesťdesiatych rokov 20. storočia sa datuje jeho spolupráca s časopisom Krásy Slovenska, od roku 1964 bol redaktorom novín Nová Orava a neskôr do roku 1970 ich vedúcim redaktorom. V týchto periodikách publikoval množstvo zaujímavých reportáží s kvalitnými dokumentárnymi fotografiami. Bol členom Slovenského syndikátu novinárov. Ako autor a vydavateľ vydal viaceré obrazové publikácie o regióne Orava. Zostavil a vydal viaceré súbory turistických sprievodcov Oravy a prospekty cestovného ruchu. Dlhá a ťažká choroba prerušila niť žitia tohto plodného človeka 10. novembra 2020 v Dolnom Kubíne vo veku 86 rokov. Česť jeho pamiatke!

Peter Patúš

Mikulášsky výlet

Začiatky tohto obľúbeného podujatia v najstaršom michalovskom Klube slovenských turistov Turista sa datujú ešte v predchádzajúcom tisícročí. Žiaľ, po niekoľkých úspešných dekádach, aj s „pravým“ Mikulášom, sa tento rok zo známych dôvodov (pandémia) šnúra výletov prerušila. Nezostáva už nič iné, len načrieť hlboko do histórie a nostalgicky aspoň na fotografiách pospomínať na zašlé časy posledných dvoch desaťročí.

Anton Hasák, www.kst-turista.sk

Hlavné podujatia KST 2021

Výkonný výbor KST v Liptovskom Mikuláši 26. septembra 2020 schválil plán hlavných podujatí KST na rok 2021:

- 28. – 31. 1.** **53. zimný zraz turistov**, Levoča
Región KST Levočské vrchy – Branisko, KST – sekcia LT, Levoča
- 6. – 7. 3.** **2. zimné stretnutie čitateľov časopisu Krásy Slovenska**
Chata M. R. Štefánika, Nízke Tatry
R KST Banská Bystrica, KST – sekcia LT, redakcia časopisu
- 28. – 30. 5.** **57. stretnutie čitateľov časopisu Krásy Slovenska**
Malinô Brdo, Veľká Fatra
R KST Liptov, KST – sekcia PT, redakcia časopisu
- 24. – 27. 6.** **50. zraz mladých vodných turistov KST na Dunajci**, Červený Kláštor, Pieniny
TJ Slávia Univerzita Košice, Veterán kanoe klub Košice, ZVOT Prešov,
KST – sekcia VT
- 24. – 27. 6.** **54. zraz vysokohorských turistov KST**, Tatranská Lomnica – Vysoké Tatry
KST – sekcia VhT
- 5. – 11. 7.** **51. stretnutie TOM KST**
Pavčina Lehota – ATC Bystrina, Demänovská dolina
KST – sekcia mládeže, R KST Liptov, Liptovský Mikuláš
- 8. – 11. 7.** **67. celoslovenský zraz KST**
Pavčina Lehota – ATC Bystrina, Demänovská dolina
KST – sekcia PT, R KST Liptov, Liptovský Mikuláš
- 14. – 18. 7.** **65. medzinárodný splav Dunaja TID**
SK úsek Bratislava–Gabčíkovo–Komárno–Štúrovo
KST – sekcia VT, výbor tid.sk (na slovenskom úseku Dunaja)
- 16. – 18. 7.** **7. štefánikovské stretnutie turistov a horských záchranárov**
Chata M. R. Štefánika, Nízke Tatry
OZ Štefánikova spoločnosť, KST – sekcia PT, Brezno
- 13. – 15. 8.** **Národný výstup na Kriváň**
R KST Liptov, Matica Slovenská, Mesto Vysoké Tatry, Liptovský Mikuláš,
Pribylina
- 25. – 29. 8.** **43. zraz cykloturistov KST**, Nižná
KST – sekcia CT, R KST Orava, KST Nižná
- 2. – 5. 9.** **4. medzinárodný letný zraz turistov krajín V4**
Ustrzyky Górne, Bieszczady (PL)
PTTK, s podporou KČT, KST a MTSZ
- 10. – 11. 9.** **TOB – Majstrovstvá Slovenska**, Košická Belá
KST – sekcia mládeže, KST Košická Belá
- 24. – 25. 9.** **TOB – Medzinárodné majstrovstvá**, Hubová
KST – sekcia mládeže
- 16. – 18. 9.** **Európsky deň turistiky IVV /12. stretnutie priaznivcov KST**
Medzilaborce – Chvastejov
KT Vertepy Medzilaborce s podporou KST regiónu Humenné
- 17. 10.** **7. lesníckym chodníkom J. D. Matejovie**
Topoľčany, Duchonka – Kulháň
Lesy SR, s podporou KST regiónu Topoľčany a sekcie PT KST
- 27. 11.** **41. festival Ľudia a hory**, Turčianske Teplice
PKT Diviaky, Turčianske Teplice, KST – sekcia VhT